

Procesredskab til skoleledelsen

FRA ANALYSER AF DATA TIL HANDLING I PRAKSIS

6 trin til at inddrage data på læringskonferencen

12

4

Dette redskab tager udgangspunkt i, når I på skolen gennemfører læringskonferencer eller lignende møder mellem skolens ledelse og fagprofessionelle. Det vil sige samtaler, hvor I har elevernes læring i fokus, og hvor I arbejder systematisk med data.

Som skolens ledelse har I under den type møder en særlig rolle, hvor I både skal facilitere mødet og deltage i de fælles faglige analyser og beslutninger.

Når skolens ledelse deltager i læringskonferencer eller lignende, understøtter I datakulturen på skolen ved at vise, at arbejdet med data er en central del af skolens opgave, og I får viden om de refleksioner og faglige diskussioner, som foregår i de enkelte teams.

Redskabet kan også bruges i andre situationer, fx når I mødes internt i skoleledelsen, eller når I mødes med forvaltningen om skolens udvikling. Hvis redskabet bruges i de sammenhænge, er det vigtigt at tilpasse spørgsmålene, så de giver mening i den konkrete situation.

Gør arbejdet med data meningsfuldt

Redskabet viser, hvordan I kan inddrage data på en meningsfuld og givende måde i læringskonferencen – både før, under og efter selve mødet.

Redskabets seks trin hjælper jer blandt andet til at:

- **fokusere og udvælge relevante datakilder**
- **komme fra fund i data til at analysere og identificere hvilke områder, I skal arbejde med**
- **understøtte, at de handlinger, I sammen beslutter, føres ud i livet. Fx at indsatser bliver formuleret, og at teamets medlemmer føler sig klædt på til at afprøve og justere deres undervisning.**

Brug af data på flere niveauer

Skoleledelsens arbejde med at udvikle skolen bør være informeret af data. På den måde sker udviklingen ikke på baggrund af "synsninger", men på et reelt vidensgrundlag.

At indarbejde brug af data i skolens praksis kan understøtte skolens udvikling på forskellige måder. Det kan fx handle om:

- At komme tæt på den enkelte elevs læring og stille skarpt på, hvordan undervisningen skal tilrettelægges for at give eleverne de rette læringsmuligheder.
- At understøtte lærere og pædagogers faglige dialog og mere generelle blik på undervisningen med det formål, at de løbende sammen udvikler undervisningen.
- At skoleledelsen selv arbejder med data på skoleniveau for at kunne udvælge områder i skolens virke, som er centrale for den samlede skoleudvikling.

Spørgsmål og eksempler guider jer fra fund i data til handling i praksis

Redskabet er bygget op, så de seks trin, som ses i figuren til højre, præsenteres enkeltvis. Under de enkelte trin hører en kort beskrivelse og en række spørgsmål, skoleledelsen med fordel kan stille og reflektere over sammen med teamet.

Til hvert trin er også et kort illustrativt eksempel. Eksemplet fungerer som inspiration og viser, hvordan en skole, kaldet Ahornskolen, helt konkret har grebet arbejdet med læringskonferencer og data om elevernes læring an.

Når skoleledelsen og de fagprofessionelle skal dykke ned i viden og data, er det vigtigt, at arbejdet sker systematisk for at sikre en valid fremgangsmåde og et godt fælles afsæt. Derfor beskriver redskabet ikke kun selve mødet, men også, hvordan I forbereder jer op til mødet, hvordan selve mødet faciliteres, og hvordan I fastholder og følger op på de beslutninger, I træffer på mødet.

Procesredskabet er udarbejdet af Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) for Børne- og Undervisningsministeriet. Redskabet er et af flere elementer i Viden om Skoleudvikling med data og kan downloades på www.eva.dk/viden-om og www.emu.dk

Redskabet består af 6 trin og ser sådan ud i sin helhed:

1

Forberedelse
Fokusér blikket

2

Forberedelse
Udvælg data

3

På mødet
Identificér det vigtige

4

På mødet
Fortolk resultaterne

5

På mødet
Beslut næste skridt

6

Efter mødet
Følg løbende op

1

Trin 1: Forberedelse

Fokusér blikket

Forud for læringskonferencen er det vigtigt, at I har gjort jer nogle tanker om, hvad der skal være i fokus. Måske er dansk-undervisningen tema på læringskonferencen, og mødet skal tage udgangspunkt i de seneste resultater fra de nationale tests. Men konferencen kan blive mere håndgribelig, hvis I bliver mere specifikke og vælger et element af danskundervisningen ud, fx ved at se på klassens spredning i læseniveau.

Spørgsmål:

- Hvilke specifikke emner vil vi gerne komme i dybden med?
- Har vi i forvejen mødefora, hvor det giver mening at lave nogle af møderne om til læringskonferencer?
- Hvem skal med til mødet?
- Hvor lang tid har vi brug for at mødes?
- Hvad vil vi gerne have ud af mødet?

Eksempel fra praksis

På Ahornskolen holder de læringskonferencer med årgangsteams og afdelingsledere. Møderne holdes to gange om året og varer to timer. I år har skolen valgt, at fokus for læringskonferencerne skal være på elever, som ikke er i progression – i begge ender af skalaen. Det betyder, at formålet med læringskonferencen er at få øje på både de elever, som har det fagligt svært og ikke rykker sig som forventet, og på de elever, som er dygtige, men som i en periode ser ud til ikke at rykke sig fagligt. Det skal give et fælles afsæt for at tilpasse undervisningen til de udfordringer, der aktuelt er blandt årgangens klasser.

Skolen har valgt netop dette fokus, da lærere og ledelse er blevet bevidste om, at undervisningen primært retter sig mod den store midtergruppe af elever, og at de har vanskeligere ved at tilrettelægge undervisningen, så også de resterende elever får gode læringsmuligheder og faglige udfordringer, der matcher deres behov og potentialer.

2

Trin 2: Forberedelse

Udvælg data

Når I har udvalgt et emne, er det vigtigt at overveje hvilke datakilder, der er relevante til at belyse emnet. Ofte er det fx relevant at bruge både kvalitative og kvantitative datakilder for at sikre, at I kommer hele vejen rundt om et emne, men det er samtidig vigtigt ikke at inddrage for store mængder data. Derfor må I overveje, om det fx er kvalitative observationer af undervisningen, elevprodukter, nationale tests eller faglige tests, der er mest relevante for at komme i dybden med det valgte emne. Det er en god ide at vælge data ud på forhånd, så alle har tid til at forberede sig bedst muligt til mødet.

Spørgsmål:

- Hvilke datakilder er relevante for at kunne belyse vores emne eller problemstilling?
- Hvordan er vægtningen mellem de kvantitative og kvalitative data, vi har til rådighed?
- Er der behov for at supplere de data, vi har, og hvad oplever vi evt., at vi mangler?
- Hvem står for at vælge data og hvordan forventer vi, at alle forbereder sig til mødet?
- Kender vi i forvejen nogle redskaber eller lignende fra andre fora, som kan bruges til at arbejde systematisk med data?

Eksempel fra praksis

På Ahornskolen har de en praksis, hvor lærerne som en del af deres forberedelse til læringskonferencerne skal sende deres bud på relevant data til ledelsen to uger inden, at selve læringskonferencen skal afholdes. I den periode sætter ledelsen sig ind i de tilsendte data og kan evt. selv supplere med yderligere datakilder.

Resultaterne fra de nationale tests i matematik for 6. årgang er lige kommet og giver et overordnet billede af, hvordan klasserne ligger fagligt i matematik. Derfor beslutter ledelsen og lærerne sammen, at de vil stille skarpt på elevernes progression i matematik på denne læringskonference. Lærerne har valgt at supplere resultaterne fra de nationale tests dels med de faglige tests, som skolen løbende anvender i matematik (MAT-prøver), og dels med et lille udsnit af elevernes seneste arbejde i faget og lærernes feedback på dette arbejde. Samlet set bidrager disse datakilder med viden om hvilke konkrete udfordringer, de enkelte elever har i matematik lige nu.

3

Trin 3: På mødet

Identificér det vigtige

Når datakilderne er valgt ud, og alle har haft tid til at læse sig ind i resultaterne og forberede sig til mødet, er I klar til at mødes og sammen se på, hvad der er af vigtige resultater eller fund i data.

Sammen må I prioritere hvilke resultater i data, det er særligt vigtigt, at I arbejder med på mødet.

Spørgsmål:

- **Hvad får vi særligt øje på i data i relation til det emne eller den problemstilling, vi har fokus på, og hvorfor er netop disse fund vigtige?**
- **Er der forskellige fund i forskellige datakilder, og stemmer fundene overens med den viden og de erfaringer, vi også har med os?**
- **Hvilke udfordringer mener vi, at fundene er udtryk for – og giver data os input til at beskrive udfordringerne?**

Eksempel fra praksis

Som forberedelse til læringskonferencen på Ahornskolen har alle deltagerne orienteret sig i det udvalgte datagrundlag. På mødet rammesætter afdelingslederen hvilke emner, de skal arbejde med i dag, hvordan de skal arbejde med at analysere data, og hvordan deres drøftelser skal rundes af. Herefter bruger de den første halve time af læringskonferencen på at tale om, hvad de hver især særligt har bidt mærke i i data. Lærere og ledelse byder ind med, hvad de får øje på i data og hvor der ser ud til at være særlige problemstillinger med elevgrupper, der ikke har den forventede progression.

På læringskonferencen forholder de sig også sammen til, om de forskellige datakilder viser samme billede af elevernes læring, eller om der er data, der udfordrer billedet. Lærerne oplever, at det er vigtigt for deres videre arbejde, at de sammen med ledelsen har identificeret og peget på, hvad der er de væsentligste udfordringer.

4

Trin 4: På mødet

Fortolk resultaterne

Når I har identificeret de vigtigste resultater, er det vigtigt, at I på mødet får talt om, hvad der kan ligge bag resultaterne. Det kan fx handle om at forstå hvor stor sikkerhed, der er for de enkelte resultater, og dermed hvor stor vægt der skal lægges på de enkelte datakilder. Men det kan også handle om den faglige drøftelse af de fund, I har gjort i data. Hvad skyldes det, at en elevgruppe ikke ser ud til at være i progression? Er det alle områder i faget, eller er der nogle særlige undervisningssituationer, hvor elevgrupperne trives bedre, og hvordan kan erfaringerne fra disse situationer bruges til at tilpasse undervisningen, så alle elever trives og udfordres på et passende niveau?

Spørgsmål:

- **Hvordan kan vi forstå de resultater, vi sidder med?**
- **Hvad undrer os og hvorfor?**
- **Hvilke forklaringer har vi på de fund, vi har fra data?**

Eksempel fra praksis

Når lærere og ledelse sammen har identificeret og prioriteret, hvad der ser ud til at være de vigtigste udfordringer, de skal arbejde videre med, bruger de den næste time af mødet på at analysere data i fællesskab. De taler om, hvad der undrer dem i data og hvordan det billede, data tegner, passer med deres egne erfaringer fra undervisningen, eller har de refleksioner fra undervisningen, der kan nuancere billedet? Og hvad skyldes det mon, at en gruppe elever, der tidligere har været i en god udvikling, nu ser ud til ikke at rykke sig fagligt?

De drøfter deres undervisning gennem den sidste tid og prøver sammen at forstå, hvad det kan være, der medvirker til, at en gruppe elever ikke får det optimale udbytte af undervisningen. Har der været særlige ting på spil i elevgruppen? Er der ændringer i hjemmet, som kan påvirke nogle elever? Eller har der været forhold på skolen, fx sygdommeldinger og brug af vikarer, som kan spille en rolle? Er der nogle af undervisningsformerne i matematik, som der er behov for at ændre og udvikle?

5

Trin 5: På mødet

Beslut næste skridt

Når I har arbejdet med datakilderne og drøftet, hvad der ligger bag de fund, som I har gjort i data, skal I, inden mødet slutter, beslutte, hvad næste skridt skal være. Det kan være, der er brug for mere viden, før I træffer beslutninger, fx at der er brug for at tale med eleverne eller forældrene, at inddrage andre faglige tests eller lignende. Eller at I aftaler, hvordan undervisningspraksissen skal ændres, fx ved at prioritere bestemte arbejdsformer, afprøve nye gruppedannelser eller ændre i årsplanen.

Som afslutning på jeres drøftelser er det vigtigt at få skrevet jeres konklusioner og aftaler ned, fx på et ark, som alle kan genbesøge og følge op på ved næste læringskonference.

Spørgsmål:

- **Hvad er vores næste skridt for at imødekomme udfordringerne?**
- **Har vi brug for mere viden, før vi sætter indsats i gang?**
- **Skal der ændres noget i vores nuværende praksis, og hvem har ansvar for at gennemføre de konkrete ændringer?**
- **Hvordan fastholder vi vores konklusioner og beslutninger? Har vi et fælles dokumentarkiv, som teams, ressourcepersoner og ledelse har adgang til?**

Eksempel fra praksis

På Ahornskolen har ledelsen meldt ud, at det er vigtigt, at de ikke kun bruger læringskonferencerne til at få øje på udfordringer. Det er mindst lige så vigtigt, at der bliver lagt helt konkrete planer for, hvad teamets næste skridt skal være. Det betyder, at læringskonferencen ender med, at der tages nogle konkrete beslutninger om, hvad de næste skridt skal være i arbejdet med en gruppe elevers manglende progression i matematik på 6. årgang.

De bliver bl.a. enige om, at skolens matematikvejleder skal med ind i undervisningen i den kommende tid. Vejlederen skal for det første observere undervisningen med fokus på lærernes instruktioner for at kunne sparre med lærerne om netop denne del af undervisningen, og for det andet skal vejlederen være med til at udvikle et matematikforløb, hvor eleverne arbejder i hold på tværs af årgangens klasser på en måde, så lærerne kan fokusere deres kræfter og indsats på enkelte af holdene. Vejlederen får desuden nogle timer til at stå for et af holdene. Derudover aftaler matematiklærerne, at de på næste fagteammøde vil udveksle erfaringer om opgavetyper, der kan træne specifikke dele af faget. Endelig aftaler de at informere forældrene om de konkrete tiltag, de sætter i værk.

Afdelingslederen står for at skrive deres aftaler ned og sender dokumentet rundt til alle efter mødet.

6

Trin 6: Efter mødet

Følg løbende op

Det sidste – og meget vigtige – trin at nå omkring er opfølgningen på de beslutninger, I træffer, og de handlinger, I sætter i gang med afsæt i læringskonferencen. I kan fx tale om, hvad der skal være milepæle om to måneder eller om fem måneder. Hvad ser I som tegn på, at udviklingen går i den rigtige retning? Hvornår samler I op på emnet igen? Det kan også handle om at lave helt konkrete aftaler om hvem, der tager samtaler med forældre, eller hvordan lærerne kan inddrage vejlederen til at observere undervisningen hen over en periode.

Spørgsmål:

- **Hvilken form for opfølgning er der brug for?**
- **Er der et møde i kalenderen, hvor vi følger op på emnet, og hvem har ansvar for at tage det op?**
- **Hvilke datakilder vil vi bruge i opfølgningen?**

Eksempel fra praksis

Som det allersidste punkt på læringskonferencen på Ahornskolen lægger skolens ledelse en plan for, hvornår de konkret mødes igen for at vurdere virkningen af de tiltag, de har besluttet at iværksætte.

Ledelsen og lærerne bliver enige om at afprøve de nye tiltag i undervisningen i en periode på to måneder. I disse to måneder vil lærerne føre logbog, hvor de bl.a. tager noter om elevernes deltagelse i undervisningen. De vil også mod slutningen af perioden give eleverne en test, som kan afdække elevernes kunnen inden for nogle specifikke områder af faget. På den måde bliver ledelse og lærere bedre i stand til efter de to måneder at vurdere, om de nu er på rette vej, eller om de skal ændre kurs og foretage nogle andre handlinger for den pågældende elevgruppe.

Ledelsen afsætter tid til, at både de selv og årgangens matematiklærere kan mødes igen efter de to måneder.

Du står med en del af en samlet pakke

Dette redskab indgår i en samlet pakke, der indeholder en række forskellige produkter, der på hver sin måde præsenterer og lægger op til skoleledelsens videre arbejde med data som led i skoleudvikling.

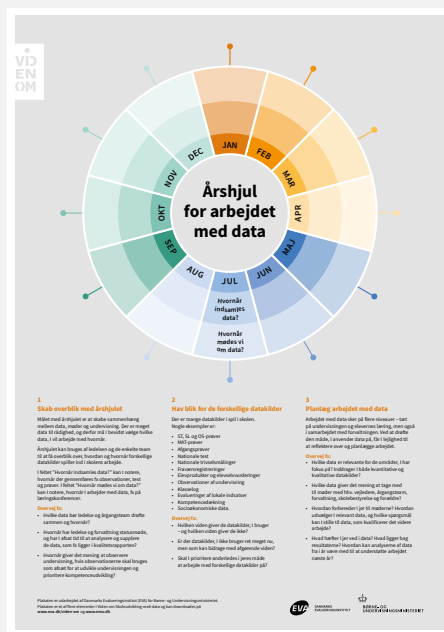


Film Præsenterer de vigtigste pointer fra guiden og giver konkrete eksempler på arbejdet med data.

Guide Ser på tværs af eksisterende litteratur og formidler de vigtigste pointer, der skal guide skoleledelsen i brug af data.



Procesredskab Viser seks trin til at arbejde med data før, under og efter en læringskonference.



Årshjul Skaber oversigt over skolens datakilder og hvornår på skoleåret, der kan arbejdes med forskellige data.

